

Stichting "Red onze Polders"
Secretariaat Eendragtweg 12
4543 PL Zaamslag
Tel 0115 431718 / 06 54362376
Mail eendragt@ziezo.biz
www.redonzepolders.nl

Europese Commissie
Directoraat Generaal Milieuzaken.
Directoraat A Juridische zaken en cohesie
t.a.v.de heer Ion Codescu
B – 1049 Brussel
België

Tevens per e-mail: ion.codescu@ec.europa.eu

Betreft : Klacht Natuurherstel Westerschelde.
Uw referentie : CHAP(2012) 01634/D 2

datum: 25 juli 2012

Geachte heer Codescu,

In reactie op uw brief van 29 juni 2012 (zie ref. hierboven), waarin de Europese Commissie onze klacht afwijst en waarin tot uitdrukking brengt dat er voor de Commissie geen reden zou zijn om van een inbreukprocedure tegen Nederland af te zien, brengen wij het navolgende onder uw aandacht.

Wij persisteren bij onze klacht. De inbreukprocedure tegen Nederland dient te worden ingetrokken omdat Nederland niet in verzuim is bij de nakoming van verplichtingen op grond van de Habitat- en de Vogelrichtlijn. Met onderstaande argumenten willen wij onze klacht nader onderbouwen.

1. Lidstaten hebben – zoals u terecht heeft erkend¹ – beleidsvrijheid bij het bepalen van de vorm, de middelen en het tempo van maatregelen op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn om de instandhoudingsdoelstellingen voor een SBZ te bereiken. Dit volgt reeds uit artikel 288 VWEU. Op grond van artikel 2 lid 3 Habitatrichtlijn zijn lidstaten verplicht bij het kiezen van die maatregelen een belangenafweging te maken waarbij rekening wordt gehouden met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met de regionale en lokale bijzonderheden. Dat betekent dat het – doorgaans onzekere – ecologische rendement van mogelijke maatregelen niet doorslaggevend kan zijn bij de keuze voor een bepaalde maatregel of maatregelenpakket. Een dergelijke eendimensionale benadering (waarbij rechtens steeds de maatregel met het

¹ Onder meer in de brief d.d. 10 juli 2012 van Commissaris Potočnik aan de heer J. Robesin (ref. Ares (2012) 847581) en uw brief aan ons d.d. 29 juni 2012.

hoogste rendement zou moeten worden gekozen) volgt geenszins uit het toepasselijke Unierecht.

2. Er geldt voor lidstaten geen specifieke of welbepaalde termijn voor het voldoen aan de verplichtingen met betrekking tot de instandhoudingsdoelstellingen bedoeld in de Habitatrichtlijn. De Commissie kan het resultaat van de op Nederland rustende inspanningsverplichting om de staat van instandhouding van de Westerschelde & Saeftinghe en het resultaat van instandhoudingsmaatregelen in dit gebied slechts - achteraf en periodiek toetsen.² Overigens wordt in het Deltares-rapport geconcludeerd dat tijd onmogelijk als referentiepunt kan worden gehanteerd, aangezien alle instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied van Westerschelde & Saeftinghe procesgericht zijn.³ Er kan dus, in tegenstelling tot hetgeen u stelt in uw brief van 29 juni jl., geen sprake zijn van een dringende noodzaak 'iets te doen gebeuren'.⁴ Reeds hierom bestaat er in dit stadium voor de Commissie geen grondslag om Nederland in gebreke te stellen.
3. Commissaris Potočnik in zijn ingebrekestelling nr. 2012/2089 d.d. 31 mei 2012 en u in uw bovengenoemde brief van 29 juni 2012 hebben selectief uit de Ontwikkelingsschets 2010 en het immense dossier⁵ over natuurherstel in de Westerschelde geciteerd. Natuurbeschermingsorganisaties doen dat ook, maar van de Europese Commissie mogen wij objectiviteit verwachten. Wij zullen uw eenzijdige benadering van dit dossier hierna nog aantonen. Wij hebben de overtuiging dat de Commissie zich in dit dossier op sleeptouw heeft laten nemen door een of meerdere natuurbeschermingsorganisaties, waartegen wij met klem bezwaar maken. De indruk bestaat dat de diensten van de Commissie in dit dossier intensieve en inhoudelijke contacten onderhouden met (vertegenwoordigers van) natuurbeschermingsorganisaties die verder gaan dan verenigbaar is met de objectiviteit die de Commissie in acht dient te nemen
4. In de discussie over de instandhoudingsmaatregelen en de verbeteropgave dient een helder en nauwkeurig onderscheid te worden gemaakt tussen de instandhoudingsmaatregelen van artikel 6 lid 1 en lid 2 Habitatrichtlijn en de compensatiemaatregelen van artikel 6 lid 4 Habitatrichtlijn. Destijds is tussen Nederland en de Commissie overeenstemming bereikt over compensatiemaatregelen voor de tweede verdieping van de Westerschelde (ontpoldering van de Hedwigepolder en overige ontpolderingen waren uitdrukkelijk geen onderdeel van het pakket van compensatiemaatregelen). Deze compensatiemaatregelen zijn onderwerp van monitoring en worden nauwgezet opgevolgd. In de loop van 2012 zullen de eerste resultaten van dit monitorprogramma gepubliceerd worden. De hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Zeeland, de heer Van der Kluit, heeft zich reeds positief uitgelaten over het resultaat. Deze monitoring zal dit jaar uitsluitsel geven over onzekerheden rond de modellen van de vaargeulverruiming en kunnen aangeven of het storten aan de plaatranden inderdaad de verwachte hoeveelheid laagdynamische

² Zie artikel 17 Habitatrichtlijn, op grond waarvan lidstaten verplicht zijn zesjaarlijks aan de Commissie te rapporteren over de voortgang en de verwezenlijking van de instandhoudingsdoeleinden. Op basis van die verslagen stelt de Commissie – periodiek - een beoordeling op.

³ Zie Deltares-rapport, p. 4; zie ook ABRvS 16 maart 2011, *JM* 2011, 7, alwaar de Afdeling heeft bevestigd in de Habitatrichtlijn geen termijn wordt gesteld.

⁴ O.m. in de derde alinea van p.2.

⁵ Het ScheldeMonitor heeft 7700 documenten gearchiveerd.

intergetijdengebied oplevert en mogelijk zelfs een positief effect op de morfologie heeft. Ook kan daaruit reeds blijken dat door de verbeterde en flexibele stortstrategie een positieve bijdrage wordt geleverd aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de Westerschelde & Saeftinghe. Het is overigens zeer de vraag of de afname van het areaal laag dynamisch slik geen natuurlijke oorzaak kent. De Westerschelde is een dynamisch geheel, welke zich niet zo maar laat sturen door een ingreep hier en daar. De Commissie lijkt hiervan in het geheel niet bewust! Zie ook de zandhonger in de Oosterschelde welke men met lapmiddelen wil oplossen.

5. “Bovendien wordt door de realisatie van de buitendijkse natuurontwikkelingsprojecten de kwaliteit van het estuarium op een hoger niveau gebracht waardoor een meer robuuste natuur ontstaat: *natuur die tegen een stootje kan.*”, aldus de Ontwikkelingsschets 2010 op pagina 26. Ook hierover zal meer informatie beschikbaar komen middels het monitoringsprogramma. Wij zijn van oordeel dat een juist en volledig beeld eerst daarna beschikbaar is en dat de Commissie met de ingebrekestelling had behoren te wachten tot na de publicatie van het eerste rapport van het monitoringsprogramma in de loop van dit jaar.
6. U bent niet in staat om aan te tonen dat ontpoldering van de Hedwigepolder het enige middel is om de instandhoudingsdoelstellingen binnen een redelijke termijn te realiseren, waarbij bedacht moet worden dat de huidige staat van instandhouding het gevolg is van met name en in het bijzonder meer dan 60 jaren intensief gebruik van de Westerschelde als toegang tot de haven van Antwerpen en door strikt noodzakelijke waterstaatkundige werken (waterkering), zoals de Commissie in de ingebrekestelling terecht erkent. Van Nederland kan niet gevergd worden dat binnen een relatief korte periode de staat van instandhouding wordt geoptimaliseerd, in aanmerking nemende dat de oorzaken van de – volgens u – slechte staat van instandhouding niet kunnen worden weggenomen (tenzij de Commissie de toegang tot de haven van Antwerpen of de waterveiligheid ter discussie wenst te stellen).
7. Het is opmerkelijk dat het *ecologisch rendement van ontpoldering* van de Hedwigepolder plus de overige ruim 300 ha geplande ontpolderingen nooit in kaart is gebracht. Zoals in het rapport-Nijpels reeds is geconcludeerd, is de keuze voor ontpoldering een 'onderhandelingsresultaat'⁶ en niet meer dan een gecreëerd politiek feit. Los daarvan is een lidstaat gerechtigd eigen keuzes te maken ook al resulteert dat – strikt ecologisch gezien – niet (steeds) in de best denkbare bijdrage aan het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Lidstaten zijn immers verplicht – op grond van artikel 2 lid 3 Habitatrichtlijn – sociale, economische, culturele, lokale en regionale factoren mee te wegen bij het maken van die keuzes.
8. U erkent weliswaar dat de Commissie niet bevoegd is enige specifieke maatregel op te leggen of (feitelijk) af te dwingen, maar wijst wel de genomen of voorgestelde (alternatieve) maatregelen bij voorbaat af en insinueert op zijn minst genomen dat de ontpoldering als enige maatregel de toets der kritiek zou kunnen doorstaan, terwijl u de effecten daarvan niet kent (die zijn immers nooit onderzocht). U baseert zich bij die voorkeur uitsluitend op de stelling dat Nederland in een eerder stadium voor ontpoldering van de Hedwigepolder, Zwin en polders in het middengebied heeft gekozen, op grond waarvan zou moeten worden aangenomen dat dit een maatregel is

⁶ Zie rapport-Nijpelss, par. 2.2.

die ecologisch optimaal is en daarom zou moeten worden genomen. Deze redenering miskent dat een lidstaat niet gehouden is de ecologisch best renderende maatregel te nemen (zie hiervoor) en dat het een lidstaat alleszins vrijstaat wijziging te brengen in voornemens of afspraken. Wij wijzen erop dat het onzekere ecologische rendement van ontpoldering niet het ijkpunt kan zijn bij de beoordeling van alternatieve maatregelen. U onderbouwt uw kritiek op het alternatief van de Zeeuwse Waterschappen niet met concrete cijfers maar baseert u op niet nader aangeduide wetenschappers.

9. U miskent dat de lidstaten bij het treffen van maatregelen een ruime discretionaire marge hebben en allerlei belangen daarin kunnen meewegen, waarbij in ieder geval het ecologisch rendement en de factoren van artikel 2 lid 3 Habitatrichtlijn moeten worden meegenomen.
10. Het ecologische rendement van de ontpoldering van de Hedwigepolder en overige polders is nooit aangetoond. Dat verhoudt zich niet met de (buitengewoon) hoge eisen die de Commissie aan de wetenschappelijke onderbouwing van het ecologische rendement van alternatieven te stelt. Door steeds elk alternatief af te wijzen, omdat het geen equivalent zou zijn van de ontpoldering van de Hedwigepolder, schrijft de Commissie de facto – zonder grondslag – ontpoldering voor (vlg. p. 2 eerste alinea, laatste zin van uw brief). Wij wijzen erop dat Deltares al eerder bij monde van dr. Ies de Vries, ecologisch specialist, heeft verklaard dat de Hedwigepolder vanwege het dichtslibben de meest ongunstige locatie is om een ontpoldering te situeren. Zie ook het memo "Natuurherstel Westerschelde" van drs. Ies de Vries d.d. 6 november 2008, (bijlage I bij het rapport uit 2008 van de Stichting levende Delta en ZLTO, p. 4).
11. De kennis die verkregen is sedert de aanwijzing van Westerschelde & Saeftinghe als SBZ wijst sterk in de richting dat ontpoldering geen (hoog) ecologisch en duurzaam rendement heeft in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen: zo is bekend dat Saeftinghe steeds verder opslibt en vergraast, evenals het naastgelegen later overstroomde Selenapoldertje. Ditzelfde lot is ook de Hedwigepolder beschoren zoals uit het laatste Deltares rapport blijkt, indien tot ontpoldering zou worden overgegaan .
12. Een inhoudelijk antwoord op onze vraag in de brief van 14 mei jl. welke procedures Nederland had moeten doorlopen om aan de richtlijnen te voldoen hebben wij niet gekregen. In ieder geval staat vast dat de bevolking met de gevolgde procedures buiten spel is gezet.

Kortom, wij zijn van oordeel dat de Commissie rechtens en feitelijk onjuist handelt door thans een infractieprocedure tegen Nederland te beginnen, waarmee de Commissie in feite en ten onrechte ontpoldering wenst af te dwingen. De klachten van de Commissie zijn niet gefundeerd en voor zover Nederland al enig verwijt zou treffen inzake de temporisering van het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen heeft dit geen enkele relatie met het afzien van ontpoldering van de Hedwigepolder en wordt die discussie door de Commissie ten onrechte geplaatst in het kader van dat besluit om van ontpoldering af te zien..

Wij verzoeken u te bevorderen dat een doelendocument wordt opgesteld met objectieve en meetbare doelen, dat de bevolking daarbij de voorgeschreven inspraak krijgt, zodat ook ervaringskennis kan worden ingebracht en er uiteindelijk werkelijk iets gedaan wordt wat een

reële bijdrage levert aan het verbeteren van de Westerschelde, hetgeen niet het geval is bij ontpolderingen van de Hedwigepolder en overige aangeduide polders.

Gegeven bovenstaande argumenten behouden wij ons alle rechten voor en zullen wij met alle middelen rechtens verdere ontpolderingen in het Zeeuwse tegenhouden.
Luctor et Emergo.

Hoogachtend,
namens de Stichting “Red onze Polders”

Mevr. L. Flikweert, voorzitter
Mevr. M.T. de Feijter – Dekker, secretaris.

Bijlage: Rapport Natuurherstel Westerschelde p.4 drs. Ies de Vries